

KÜKREYEN ASLAN SAVAŞ DOKTRİNİ: İSRAİL-İRAN GERİLİMİNİN TEOLOJİK VE TARİHSEL ARKA PLANI

Prof. Dr. A. İnci Sökmen ALACA

Ortadoğu’da İsrail ile İran arasında uzun süredir devam eden stratejik rekabet, 2025 yılı haziran ayında İsrail’in İran’ın nükleer altyapısına ve bölgesel askeri ağlarına yönelik sınırlı fakat yüksek etkili hava ve siber operasyonlarıyla yeni bir aşamaya girmişti. Analiz literatüründe bu saldırı dalgası çoğu zaman İsrail’in İran’ın bölgesel askeri kapasitesini hedef alan “*Rising Lion*” (*Yükselen / Kükreyen Aslan*) doktrini çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu gerilim, 28 Şubat 2026 tarihinde ABD’nin İsrail’e verdiği açık askeri destek ve İran’ın buna füze ve insansız hava aracı saldırılarıyla karşılık vermesiyle daha geniş bir bölgesel çatışma dinamiğine dönüşmüştür. Batılı güvenlik analizlerinde ABD’nin İran’ın bölgesel ağlarına yönelik caydırıcı askeri karşılığını ifade etmek için zaman zaman “*Epic Wrath*” veya “*Destansı Öfke*” gibi sembolik adlandırmalar kullanılmıştır. Bu süreçte İsrail’in askeri söyleminde ve bazı stratejik analizlerde ülkenin askeri gücü Tevrat’ta Yahuda kabilesi için kullanılan “*Yahuda’nın Aslanı*” metaforuyla ilişkilendirilmiş ve İsrail’in İran’a karşı caydırıcı stratejisi metaforik biçimde “*kükreyen aslanın uyanışı*” şeklinde tasvir edilmiştir. Böylece İsrail-İran çatışması yalnızca jeopolitik bir güç mücadelesi olarak değil, aynı zamanda bazı yorumcular tarafından kutsal metinlerdeki apokaliptik savaş anlatılarıyla ilişkilendirilen sembolik bir söylem içinde ele alınmaya başlamıştır. Bu makale, “Kükreyen Aslan” metaforunun kökenlerini, modern İsrail-İran gerilimiyle nasıl ilişkilendirildiğini incelemektedir.

1. Kükreyen Aslan / Yahuda Aslanı Metaforu

1979 Devrim öncesi İran’ın resmi bayrağı, merkezde kılıç tutan bir aslan ve arkasında doğan güneş sembolüne sahipti. Aslan gücü ve krallığı, doğan güneş ise yüceliği ve ülkeyi temsil ediyordu. İslam devrimi ile değişen bayrak, rejime karşı sokak protestolarında kullanılan yeni bir rejim inşasının motivasyon sembolü haline geldi. İsrail de “aslan” metaforunu teolojik referanslara dayandırarak önce 2025 Haziran ayında “*Yükselen Aslan*”, 28 Şubat 2026 da “*Kükreyen Aslan*” kavramlarını seçerek yeni savaş doktrinini oluşturdu.

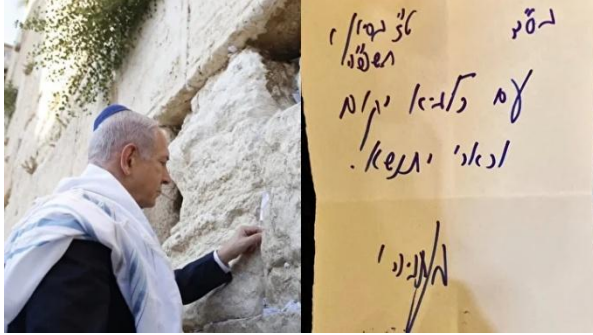
Aslan kelimesi, Yahudilerin kutsal kitabı Tevrat Sayılar bölümü 23-24 ayetleri kısmında, peygamber Balam’ın İsrail halkı hakkındaki kehanetlerinden birinde geçmektedir. Bu ayet;

“İşte halk, dişi aslan gibi ayağa kalkıyor, genç aslan gibi doğruluyor. Avını yiyip düşmanının kanını içmedikçe yatmayacak.”

Bu ayette, İsrail’in bir aslan gibi güçlü ve yırtıcı olacağı, düşmanlarını yeneceği ve avını yiyip kanını içene kadar dinlenmeyeceği tasvir edilerek, halkın ilahi koruma altındaki kudreti vurgulanır. Tanrı’nın gücüyle düşmanlarına karşı yenilmez, cesur ve yok edici bir güç haline geleceğini sembolize eder. Askeri gücü Kükreyen aslan ile benzerlik kurulur.

Başbakan Benjamin Netanyahu Haziran 2025’te, bu ayeti, Tanrı tarafından destek için, Eski Şehir de bulunan kutsal Yahudi dini alanı olan Ağlama Duvarı (Kotel) önünde dua ederken, bir kâğıda yazarak duvara sıkıştırdığını kendi kamuoyuna göstermiştir. 12 günlük savaşta

hedeflenen yerlerin bombalanmasının zararsız atlatılması, Tanrı tarafından korunan ve desteklendiğini gösteren önemli bir dini mesaj olarak Hahamlar tarafından dile getirilmiştir.

Aslan aynı zamanda, eski İsrail krallığını oluşturan on iki kabileden biri olan Yahuda kabilesinin cesaretini ve günümüz Yahudi halkının atalarını simgelemektedir Tevrat'ın Yaradılış bölümü 49:9 da;

“Yahuda bir aslan yavrudur. Oğlum benim! Avından yere çömelir, Aslan gibi, dişi bir aslan gibi yatarsın. Kim onu uyandırmaya cesaret edebilir?”

Yahudi geleneğinde “Yahuda’nın Aslanı” (Lion of Judah) sembolünün ortaya çıkmasına neden olan ifade bir aslan yavrusu olarak tanımlanmasından gelir. Sayıca fazla olan Arap ve İran halkına karşı, görünüşte zayıf olan Yahudi ulusunun, cesaret ve zekâ ile küçük bir aslan yavrusu gibi zafer kazanacağını ve krallığını kuracağını anlatmaya çalışır. Tekrar eden savaşlar, halkın azmini kıramaz. Çünkü hayatta kalmak için her daim azimle savaşmak gerekecektir. Bu aslan kavramı, rehine krizi sonrası birçok alanda cephe açan İsrail hükümetine rağmen halkı arasındaki askerliğe karşı itirazlar yükseldiğinde öne çıkarılmıştır. (Halen Hasedik dini topluluk savaşmayı reddetmektedir) Aslan gibi uyan ve yüksel!. Hayatta kalmak için savaşmak, savaşın ödülü daha geniş topraklara hükmeden geniş bir krallık olarak yeni nesil Yahudi gençliğine empoze edilmektedir.

Aslan imgesi, İsrail’de kamusal sanat, askeri semboller ve anıtsal mimaride sıkça yer alarak ulusal güç, direniş ve tarihsel süreklilik fikrini ifade eden bir ikonografik unsur haline gelmiştir (Shapira, 2012, s. 95). Kükreyen Aslan sembolünün modern İsrail siyasi ve kültürel hafızasında da güçlü bir karşılığı bulunmaktadır. 1 Mart 1920 tarihinde İsrail’in kuzeyinde Lübnan sınırına çok yakın Celile bölgesindeki Tel Hai yerleşiminde meydana gelen çatışmada Siyonist milis liderlerinden Yosef Trumpeldor ağır şekilde yaralanmış ve kısa süre sonra hayatını kaybetmiştir. Trumpeldor’un ölümünden önce söylediği rivayet edilen “Boşver; ülkemiz için ölmek iyidir” sözü, Siyonist hareket içinde fedakârlık ve ulusal savunma ideallerinin sembolü haline gelmiştir. Trumpeldor ve onunla birlikte hayatını kaybeden yedi kişi Tel Hai’de defnedilmiş, mezarlarının üzerine ise heykeltıraş Abraham Melnikov tarafından yapılan ve İsrail ulusal hafızasında önemli bir yere sahip olan “Kükreyen Aslan” heykeli dikilmiştir.

Tel Hai olayı ve Trumpeldor’un ölümü, İsrail’de yalnızca tarihsel bir çatışma olarak değil aynı zamanda Siyonist hafıza politikasının önemli bir unsuru olarak ele alınmaktadır. Siyonist hafıza politikası, ulusal kimliği güçlendirmek amacıyla belirli tarihsel olayların sembolik anlatılar ve anıtlar aracılığıyla kolektif bilince yerleştirilmesi sürecini ifade eder. Bu bağlamda Tel Hai

savunması ve Trumpeldor'un fedakârlığı, İsrail'de ulusal direniş ve öz savunma ideallerinin erken örneklerinden biri olarak görülmekte ve bu olay uzun yıllardır İsrail eğitim müfredatında genç kuşaklara aktarılan kurucu anlatılar arasında yer almaktadır. Tel Hai'deki "*Kükreyen Aslan*" anıtı da bu hafıza politikasının görsel bir ifadesi olarak değerlendirilebilir. Aslan figürü yalnızca Tel Hai savunmasının anısını yaşatmakla kalmaz; aynı zamanda Yahudi geleneğinde Yahuda kabilesiyle ilişkilendirilen güç ve direniş sembolünü modern İsrail ulusal ikonografisine taşır. Kudüs'ün tarihsel armalarında ve kamusal sanat eserlerinde sıkça kullanılan aslan imgesi, İsrail'in ulusal kimliğini temsil eden güçlü sembollerden biri olarak hem tarihsel hem de siyasi anlatı içinde merkezi bir yer edinmiştir. Örneğin Kudüs belediyesinin resmi armasında yer alan "Yahuda'nın Aslanı" figürü, şehrin Tevrat'taki Yahuda kabilesi ile olan tarihsel ve sembolik bağını temsil eden temel bir görsel motif olarak kullanılmaktadır (Ben-Arieh, 1984, s. 214).

Kurulacak krallık için, referans eski tarihi Yehuda krallığıdır. Daha sonra Mesih beklentisi bu sembolle ilişkilendirilmiştir (Collins, 2016, s. 72). Yehuda Krallığı (MÖ 930-586), Yahudi kimliği ve tarihinin temelini oluşturan, Birleşik İsrail Krallığının bölünmesiyle Güney Levant bölgesinde kurulan, başkenti Kudüs olan Yahudiye toprakları ve "Yahudi" kelimesinin isim babası olan devlettir. Davut soyundan gelen krallar tarafından yönetilen bu devlet, MÖ 586'da Babil İmparatoru Nebukadnezar tarafından yıkılmış, halkı sürgüne gönderilmiş ve Birinci Tapınak (Süleyman Mabedi) yok edilmiştir. Bu tarihsel olayı tersine çevirerek günümüzde Yahuda Krallığının kurulması, Süleyman Mabedinin yeniden inşası, Tanrı tarafından kendisine verilen Vaat Edilmiş Topraklar ve İran'da birlikte çalışabilecek Yahudi kökenli bir lider (muhtemelen Eski devrik İran Şahı Rıza Pehlevi'nin oğlu) ile yeniden Orta Doğu Bölgesinde bir güç/krallık inşa edilmesi İsrail'in hedefleri arasındadır.

Eski Yehuda Krallığı Haritası

2. İran'a Yönelik Var Oluşsal Savaş

İran'a karşı yönetilen savaş bir "var oluşsal savaş" olarak tanımlanmaktadır. Bunun ana nedeni İran İslam rejiminin 47 yıl boyunca İsrail'e ölüm tehditleri, öldürülen dini lider Ali Hamaney'in Twitter mesajlarında Yahudi devletini bölgenin kanserli tümörü, kirli karanlık rejimi, kuduz köpek gibi sıfatlarla tanımlaması, Uluslararası Holokost anma gününde Holokost inkârı videosu yayınlanması, "nihai çözüm" posterini yayınlayarak halkına İsrail'in yok edilmesi hedefleri vermesi yer almaktadır. Bu söylemler var oluşsal tehdidi İsrail için oluşturmuştur. Tarihsel travmalardan öğrenilen ders olarak, Yahudi öz savunmasının kurucusu Ze'ev Jabotinsky'in 1923 de dile getirdiği "bir kişinin yaşama hakkı sadece benim yaşama hakkımı kabul ettiği sürece ve sadece bu hakkı kabul ettiği sürece vardır. Ama beni öldürmek isterse, bana göre var olma hakkını kaybeder- ve bu uluslar için de geçerlidir" sözleriyle anlaşılmaktadır (David Collier, 2026) Kısaca Yahudi halkının yaşamasına izin verenler yaşamayı hak ederler, ölmesini isteyenler ölmeyi hak ederler "prensibinin kabul edilmiş olmasıdır. İran dini ve siyasi/askeri liderlerinin İsrail tarafından öldürülmek için hedef alınmasında bu prensip çalışmaktadır. İran aynı zamanda dünyaya terör ihraç ederek barbarlığı yaymaktadır. Bu nedenle özgürlüğü savunmak içinde İran ile savaşmak gerekmektedir. Bu tehditler gelecek nesillere bırakılamaz. Nükleer silah hazırlığı içinde olan İran engellenmez ise gelecekte başka bir nesil olmayacağı öngörülmüştür. Önleyici meşru müdafaa kapsamında şimdi hareket edilmelidir. Bunlar İran ile yapılan savaşın ana nedenlerinden bir kaçıdır.

Aynı zamanda İran ile olan savaş, çoban Davut'un Golyat'ı (zırhlı devasa savaşçı) inanç ve zekasıyla yendiği epik bir zaferin modern versiyonu olarak da kabul edilmektedir. İnanç kısmında Purim bayramı ile de ilişkilendirilmektedir. İsrail ve ABD ortak saldırısı İran'a, 3 Mart 2026 da kutlanacak Purim bayramından önce 28 Şubat'ta başlamıştır. Purim bayramı, Antik Pers imparatorluğunda yaşayan Yahudilerin, üst düzey yetkili olarak görev yapan Amalekli prens "Haman" tarafından yok edilmesinden kurtuluşunun anısına kutlanan bir bayramdır. Burada "Haman" ile İran dini liderinin soyadı "Haman+ey" arasında tesadüfi bir benzerlik vardır. Atılan bombalarla dini lider Hamaney'in öldürülmesi, Purim bayramının yeniden adeta güncellenerek, İsrail halkını yok etmek isteyen bir liderin yok edilmiş olması açısından büyük anlam taşımıştır. Zamanın Hamanı yok edilmiştir. Ester kitabında¹ yer alan Purim bayramı yanı sıra Yahudi düşmanlarının başına gelenleri de anlatır. Kitaba göre;

"Yahudi düşmanlarının onları alt etmeyi umduğu gün, tam tersi oldu." (Ester 9:1)

"İdam edilecek olan Mordexay, kralın başbakanı oldu ve Yahudi olmak İran imparatorluğunda bir onur haline geldi" (Ester 8:17).

Ester kitabında belirtildiği gibi Yahudi halkı yok edilmek yerine, kendilerinden olan bir Yahudi lider ile iktidarı ele geçirdiğini anlatır. İran rejiminin düşmesi sonrası istenen bir Yahudi kökenli sivil (Pehlevi oğlu) ya da askeri liderin (İsmail Kaani) iktidarda olması olarak yorumlanabilir. İsrail ulusuna karşı savaşan devletlerin Tanrı tarafından cezalandırılacağı, kutsal kitapları Tevrat (Eski Ahit) Peygamberler Kısmı Yoel 3 de şu şekilde belirtilmiştir;

¹ 6 Şubat 2023'te depremlerde zarar gören Antakya Sinagogu'ndan İsrailli arama kurtarma ekibi tarafından çıkarılıp İsrail'e götürülen 600 yıllık Ester Kitabı parşömenleri, gelen tepkiler üzerine Türk Yahudi toplumuna iade edilmiştir.

“Yahuda ve Yerusalim'in eski görkemine kavuşacağı gün, Tanrı'nın ulusları Yehoşafat Vadisi'nde toplayıp halkına (İsrail) yapılan zulüm nedeniyle yargılayacağı, "karar vadisi" olarak da bilinen son günleri anlatır. Rab, halkının düşmanlarına cezalarını verecek, Yerusalim kutsal sayılacak ve Yahuda sonsuza dek güven içinde kalacaktır”

Bu ayete göre Tanrı, İsrail'i dağıtan ve topraklarını bölen ulusları bir araya getirerek yargılayacaktır. Uluslar, İsrail halkını köle olarak satmış, çocuklar karşılığında şarap ve fahişe takası yapmıştır. (Epstein skandalında kaçırılan ocuk ve kızların cinsel amaçlı kullanılmasında geçmişin bir karşı intikamı da yer aldığı ileri sürülebilir.) Karar vadisi (Yehoşafat) alanında Tanrı, halkının intikamını almak için uluslarla "Karar Vadisi"nde yzleşecektir. Kutsal savaş çağırısı yapılmaktadır. Orta Doğu'da yaşanan olaylar uluslara uyarıdır. Tanrı'nın Siyon (İsrail devleti) ile anlaşmazlık içinde olan her ulusa karşı kkreyeceği zaman geleceğini belirtmektedir. İsrail'in başkenti Kudüs' tanıyan, büyükelçilik açan, İbrahim anlaşması imzalayarak tanıyan devletleri dost devletler olarak kabul edilmektedir.

Tevrat'ın Peygamberler bölümünde Hezekiel 38-39 da;

“ Magog lkesinden Gog adlı bir liderin İsrail'e yapacağı büyük istilayı ve Tanrı'nın bu orduyu vaat edilmiş topraklarda bozguna uğratarak kendi kutsallığını uluslara ilan etmesini konu alır. Bu kehanet, son günlerde gerçekleşecek büyük bir savaşı ve Tanrı'nın halkını koruyarak eski gücüne kavuşturacağını anlatır”.

Vaat edilmiş topraklar iddia edilen Orta Doğu alanında Arap, Türk, Kürt, Sünni ve şiiler bulunmaktadır. Tanrı, ordular üzerine deprem, kılıç, yağmur, dolu, ateş ve kükürt göndererek onları yok eder. nce deprem geçirecek bu ülkelerin üzerine günümüz bombaları ile saldırı yapılacağını anlatmaktadır. Birleşik bir ordunun İsrail'e saldıracağı ama zaferin yine İsrail lehine olacağı söylenmektedir. Kutsal kabul edilen İsrail'i korumak için Tanrı tarafından gerçekleşeceği şeklinde yorumlanmaktadır. Mason Albert Pike'in ngrdğu I. ve II. Dünya savaşlarına ilaveten sonuncusu yani III. Dünya savaşında İslam- Yahudi savaşı öngörülmekte başlayan İran-ABD/İsrail savaşının bu savaş olabileceği iddialar arasındadır.

III. Dünya savaşı olamayacağı tezini çürüten en önemli olgu, 28 şubat 2026 da başlayan yeni çatışmalarda, İran'ın Arap devletleri Irak, Kuveyt, Suudi Arabistan, Bahreyn, Katar, BAE, Umman gibi İslam devletlerine saldırmasıdır. İsrail'in dile getirdiği İran barbarlığını doğrulamak açısından önemli bir fırsat olmuştur (bazı yerlerde yanlış bayrak operasyonu olsa da ortaya çıkardığı algı önemlidir.) Bu algı İslam lkelerinin ilk defa başka bir İslam devletine karşı İsrail'in yanında yer almasıdır. Aynı zamanda İsrail ordusu içinde yer alan Müslüman askerlerin bilgisinin Türk basınında yer alması aynı amaca hizmet etmektedir (Sözcü, 2026). İsrail- İslam ittifakının en önemli örnekleri kabul edilmektedir. Sadece İran yönelik İsrail- İslam ittifakı bir III. Dünya savaşı olamaz.

En büyük beklenti Ayetullah rejimi yıkılırsa, Orta Doğu'da gerçek barış sağlanabilir. Bu yeni düzen stratejik başarı olarak büyük refah getireceği öngörülmektedir. Bu refahın inşasında İsrail, yabancı sermayeyi bölgeye geri çekebilir, Krfezden Akdeniz'e sivil bir ticaret koridoru kurabilir, stratejik bir kavşak olarak yükselebilir. Kendi halkına zulmeden İran dini rejimi yıkılırsa dünyada geri kalan halkı ile bütünleşerek güçlü, modern İran devleti ortaya çıkacaktır.

Dini lider Ali Hamaney'in öldürülmesini İran halkı için değişimin başlaması adına bir fırsat olduğu da dile getirilmiştir.

Ayrıca Jerusalem Kanal kurucusu Christine Darg da (Jerusalem Channel, 2026) İran'ın bölgede Hristiyan olan ilk Müslüman ülke olabileceği öngörüsünde bulunmuştur. İran, son on yılda dünyanın en hızlı kilise büyüme oranlarına sahip olduğu iddia edilmiştir. ABD Savaş Bakanı Pete Hegseth, Hristiyan sembolizmini ön planda tutarak, kolundaki Haçlı seferleri sloganı dövmesiyle "Deus Vult (Tanrı Bunu İstiyor) "Hristiyan Şeriatının kendi ülkesinde gelmesini savunmakta olan bir siyasi yöneticidir. Bu savaşın Tanrının istediği bir savaş olduğunu sıklıkla belirtirken, İran'ı Müslüman zincirlerinden ve fanatik liderlerden kurtarmak, Hristiyanlığın yayılması için önemli hale gelmiş gibi görünmektedir (Basaran, 2026). Türkiye içinde benzeri Hristiyan taleplerinin, İstanbul bir bölümü üzerinde kurulacak Yeni Roma, İznik Konsili ayini, Heybeliada Ruhban okulunun açılışı, İstanbul Rum Patriği I. Bartholomeos'un Ekümeniklik iddiası, Anadolu'da Yedi Kilise olayı ile öne çıkmaktadır. İsrail- Hristiyan ittifakı Orta Doğu da yeni bir anti Müslüman düzen inşasını şekillendirmeye çalıştığı ileri sürülebilir.

Sonuç

İsrail-İran çatışması, yalnızca askeri ve jeopolitik rekabetin bir sonucu olarak değil, aynı zamanda tarihsel travmalar, dini semboller ve kutsal metin referanslarıyla şekillenen çok katmanlı bir söylem içinde ele alınmaktadır. "Kükreyen Aslan" doktrini, İsrail'in güvenlik stratejisini açıklamak için kullanılan sembolik bir çerçeve sunarken, Tevrat'ta yer alan Yahuda'nın Aslanı metaforu ve peygamberlik metinleri bu söyleme teolojik bir derinlik kazandırmaktadır. Haziran 2025'te başlayan ve 28 Şubat 2026'da ABD'nin açık desteğiyle genişleyen çatışma süreci, İsrail'in İran'ı varoluşsal bir tehdit olarak gördüğünü ve bu tehdide karşı önleyici askeri stratejiyi meşru müdafaa kapsamında değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda askeri operasyonların ve politik söylemlerin dini referanslarla desteklenmesi hem iç kamuoyunu mobilize etmek hem de savaşın ideolojik çerçevesini güçlendirmek açısından önemli bir araç olarak kullanılmaktadır.

Bununla birlikte çatışmanın geleceği yalnızca askeri sonuçlara bağlı değildir; aynı zamanda bölgesel güç dengeleri, İran'daki siyasi dönüşüm ihtimali ve Ortadoğu'da kurulması hedeflenen yeni ekonomik ve stratejik düzen ile doğrudan ilişkilidir. İran rejiminin zayıflaması veya değişmesi durumunda İsrail ve müttefikleri için yeni ticaret koridorları ve bölgesel ittifakların ortaya çıkabileceği öngörülmektedir. Bu nedenle İsrail-İran çatışması, yalnızca iki devlet arasındaki bir savaş olarak değil, Ortadoğu'nun siyasi, ekonomik ve ideolojik yapısını yeniden şekillendirme potansiyeline sahip daha geniş bir dönüşüm sürecinin parçası olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla "Kükreyen Aslan" söylemi yalnızca bir askeri doktrini değil, aynı zamanda bölgesel güç mücadelesinin teolojik, tarihsel ve psikolojik boyutlarını yansıtan kapsamlı bir stratejik anlatıyı temsil etmektedir.

Bunun yanında çatışmanın anlatı boyutu da göz ardı edilmemelidir. Modern savaşlar yalnızca askeri güç ve teknoloji ile değil, aynı zamanda semboller, dini referanslar ve tarihsel anlatılar üzerinden yürütülen psikolojik mücadelelerle de şekillenmektedir. "Kükreyen Aslan" gibi metaforlar, hem İsrail toplumunda tarihsel kimlik ve dayanıklılık duygusunu güçlendirmekte hem de uluslararası kamuoyunda çatışmanın algılanma biçimini etkilemektedir. Bu tür sembolik anlatılar, savaşın yalnızca askeri değil aynı zamanda ideolojik ve kültürel bir

mücadele olarak çerçevesine katkı sağlar. Dolayısıyla İsrail–İran çatışmasını anlamak için yalnızca askeri operasyonların ve jeopolitik hesapların değil, aynı zamanda dini semboller, tarihsel travmalar ve kolektif kimlik anlatılarının da analiz edilmesi gerekmektedir. Bu yönüyle “Kükreyen Aslan Doktrini”, modern Ortadoğu siyasetinde savaşın hem stratejik hem de sembolik boyutlarının iç içe geçtiğini gösteren önemli bir örnek olarak değerlendirilebilir.

Kaynaklar

Başaran, E. (2026). “ABD’li Komutandan Askerlerine: 'Trump'ı İsa Mesih Görevlendirdi, İran Savaşı Tanrı'nın Planı”, Euronews. <https://tr.euronews.com/2026/03/04/abdli-komutandan-askerlerine-trumpi-isa-mesih-gorevlendirdi-iran-savasi-tanrinin-plani> (Erişim zamanı 10.03.2026).

Ben-Arieh, Y. (1984). *Jerusalem in the 19th Century: The Old City*. St. Martin’s Press.

Collins, J. J. (2016). *The Apocalyptic Imagination: An Introduction to Jewish Apocalyptic Literature* (3rd ed.). Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company.

David Collier, (2026). “The Ethics of Iron Wall – Ze’ev Jabotinsky “, <https://david-collier.com/ethics-iron-wall-zeev-jabotinsky/> (Erişim zamanı 10.03.2026).

Jerusalem Channel, (2026). Iran’s Spiritual Liberation. <https://jerusalemchannel.tv/video/irans-spiritual-liberation>

Shapira, A. (2012). *Israel: A History*. Brandeis University Press.

Sözcü, (2026). “ İsrail Ordusundaki Müslüman Askerlerin Teravih Görüntüleri Ortaya Çıktı”, <https://www.sozcu.com.tr/israil-ordusundaki-musliman-askerlerin-teravah-goruntuleri-ortaya-cikti-p299449> (Erişim zamanı 10.03.2026).